DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

CHOLERA.

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS,

DE

CHOLERA;

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

EX AUCTORITATE DIGNISSIMI VICE-CANCELLARII

ARCHIBALDI DAVIDSON, S. S. T. P. P.

ET COLLEGII GLASG. PRÆFECTI;

NECNON,

AMPLISSIMI SENATUS ACADEMICI CONSENSU,

ET

NOBILISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ DECRETO;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS,

IN COMITIIS UNIVERSITATIS GLASGUENSIS,

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

GULIELMUS SHERIDAN,

HIBERNUS,

SOC. CHIRURG. OBSTET. SOC.

SOCIET. REG. PHYSIC. EDIN. SOC.

NECNON

SOCIET. PHYS. CHIRURG. DUBLINII SOC.

AD DIEM XIV. APRILIS, HORA LOCOQUE SOLITIS.

GLASGUÆ:

EXCUDEBANT J. ET J. SCRYMGEOUR,

ACADEMIÆ TYPOGRAPHI.

1803.

RICHARDO DEASE, M. D.

ANATOM. ARTISQUE CHIRURG.

IN

COLLEG. CHIRURG. REGALI DUBLINII

PROFESSORI,

CUM OB CONCILIA ET PRÆCEPTA,

TUM OB INSIGNEM AMICITIAM

QUA

ILLUM ADHUC TYRONEM

STUDIO MEDICINÆ

DUBLINII INCUMBENTEM,

NUNQUAM NON DIGNATUS EST;

HANC DISSERTATIONEM,

ANIMI GRATISSIMI PIGNUS,

D. D. C. QUE,

GULIELMUS SHERIDAN.

PATRICIO GIBBONS,

MERCATORI DUBLINII,

VIRO INTEGERRIMO

OMNIBUSQUE CONSPICUO VIRTUTIBUS;

OB

PLURIMA ACCEPTA BENEFICIA,

PERTENUE HOC

GRATI ANIMI

SIGNUM

OFFERT,

GULIELMUS SHERIDAN.

ERRATA.

Pag. 13. lin. 5. *Pro* loculentur *lege* luculentur.
— 14. —17. *Pro* ventriuclo *lege* ventriculo.
— 15. —13. *Pro* hic *lege* huc.
— 16. —10. *Pro* infantium *lege* infantum.
--- 22. --- 10. *Pro* SIRIIS *lege* SIRIUS.
--- 27. --- 2. *Pro* negul *lege* neque.
--- 29. --- 17. *Pro* illiniuntur *lege* illinuntur.
--- 32. --- 18. *Pro* difficiuntur *lege* dejiciuntur.

DISPUTATIO MEDICA

DE

CHOLERA.

Auctore Gulielmo Sheridan.

1. DE fævo et periculofo fcripturus fum morbo, cujus magna fævitia plurimi hominum generis, in calidis potiffimum regionibus, quotannis perimuntur. Rem fatis, præ magnitudine, dilucide tractare ut valeant humeri, admodum timeo. Cum autem, quid fit verum proferendi magis ftudiofus fim, quam per incognita juveniliter ruere audax, mecum primum conamem aggrediente aderit, ut fpero, vocatus Apollo.

II. Hic loci, quibus in regionibus potiffimum fæviat Cholera; quo anni tempore, et qua ætate impetus faciat; cuinam corporis temperamento et

habitudini insit maxima in eam proclivitas; cuinam hominum ordini potissimum incidat; quam paucissimis prius dicendum est, quam ad majora pergamus.

III. Regio.—1. Quibus in regionibus maxime sævit Cholera, eæ sunt calidæ. In utraque enim India, atque in iis quidum Asiæ, Africæ, Europæ, et Americæ partibus, quæ utrinque metis solstitialibus, et adhuc magis circulo æquinoctiali, adjacent incolarum multos quotannis afficit, neque raro improvisam iis atque inopinatam mortem affert.

2. Verum enimvero non in eos, qui calidissima loca habitant, solos a Cholera sævitur. Quibus enim regionibus est calor remissior, earum etiam incolas haud raro lacessit; neque ii profecto, qui vitam ibi agunt, ubi, præ frigore, terra frugibus infæcundior est, ab ejus impetu semper immunes sunt.

IV. Anni tempus.—Eo anni tempore impetus potissimum facit Cholera, quo maxime caletur.

In Britannia, ut certiores nos facit Sydenhamus, auctor verbis interdum incomptus et quidem horridulus, sed veri semper pertinax, "Eam anni "partem, quæ æstatem fugientem, atque autum-"num imminentem, complectitur, unice ac ea-"dem prorsus fide, qua veris primordia hirundi-"nes, aut insequentis tempestatis fervorem cucu-"lus, amare consuevit *," atque profecto, ubique terrarum orbis, eo invadere tempore incipit, quo maximus urget calor.

V. ÆTAS.—Omni ætate homines, si iis insit proclivitas, et si causis simul excitantibus objiciantur, in Choleram incidant. Qui autem ætate sunt mobiles, præ cæteris, et irritabiles, ii huic fortasse morbo in primis patent. Quocirca infantes potissimum afficit et juniores, qui utique iis, quæ incitant, viribus facile raptimque moventur. In nonnullis profecto Americæ septentrionalis regionibus, tanta infantibus inest in Choleram proclivitas, ut gravis-

* Vide Sydenham, Oper. Omn. edit. Lugd. Batav. 8vo, ann. M.DCC.XXVI. p. 175.

ſime in eos quotannis ſæviat, et a Ruſhio ſit, neque profecto inepte Cholera infantium appellata*.

VI. Corporis temperamentum.—Homines, qualicunque ſint corporis temperamento, huic interdum morbo obnoxii ſunt, cauſis excitantibus ſi ſint objecti. Teſte autem Chalmero eos, præ cæteris, adoritur, in quorum ventriculis ingenerari ſolet nimius acor †. Hujuſmodi enim hominibus, ut idem cenſit auctor, langueſcit non ventriculus ſolum, ſed etiam, per totam longitudinem, inteſtina; et, inſuper, organa, quorum eſt aliquid ex ſanguine irrequieto ſecernere, haud parum laxantur. Quibus eſt talis corporis habitudo, ii Choleræ imprimis opportuni ſunt ‡.

VII. Hominum ordo.—In Choleram imprimis incidunt ſplendidi et opulenti; quippe quorum

---

* Vide Ruſh's Medical Inquiries and Obſervations, edit. Philadelph. ann. M.DCC.LXXXIX. p. 112.

† Vide Lionel Chalmer. Account of the Weather and Diſeaſes of South Carolina, edit. Londin. ann. M.DCC.LXXVI. vol. I. p. 200.

‡ Vide Chalmer. ibid.

corpora, præ ignavia et laxitate, nimis irritabilia, viribus qubuſlibet incitantibus facile afficiantur.

DEFINITIO.

VIII. Morbus, de quo diſputatur, a Culleno his verbis loculentur, difinitur:—

" Humoris bilioſi vomitus, ejuſdem ſimul de-
" jectio frequens; anxietas; tormina; ſurarum
" ſpaſmata *."

ENARRATIO SIGNORUM.

IX. 1. In propinquo eſſe Choleram, prænunciant aliquando ructus; dolores ventriculi et inteſtinorum acres et pungentes; cardialgia et auxietas †.

2. Verum plerumque, nullis hujuſmodi ſignis præuntibus, inopinantes homines ſubito ‡, et ex

---

* Vide Cullen. Synop. Noſolog. Method. tom. 2. gen. ix.

† Vide Tucker Harris. Tentam. Inaug. de Cholera Spontanea, Edin. ann. M.DCC.LXXI. p. 4.

Necnon Joan. Leman. Diſput. Inaug. de Cholera, Edin. ann. M.DCC.LXXVIII. p. 2.

‡ Vide Harris et Leman, ibid.

adverſo ſimul et a tergo, quaſi ex inſidiis invadit; neque raro, brevi quidem tempore, accidit.

X. 1. Cholera de improviſo (ix. 2.) invadente, ventriculus, quæ contineat, ea rejicit; et ſimul, mirum in modum, fluit alvus. Quæ initio ſurſum et deorſum ejiciuntur, iis inſunt reliquæ cibi * inſignis acrimonia, et color plus minuſve viridis †. Haud multo autem poſt eveniunt flava, quæ vel omnino, vel ſaltem maxima ex parte, bile conſtant.

2. Quæ autem ſupra infraque erumpit bilis, ei ab initio non eſt flavus color. Ut enim certiores nos facit Celſus, eſt, "Primum aquæ ſimilis, deinde ut in ea recens caro lota eſſe videatur, interdum alba, nonnunquam nigra vel varia ‡."

XI. Præter ea (x.) inflatio eſt, et inteſtina torquentur ‖: æger dolore, quaſi e ventriuclo ero-

* Vide Harris. Tentam. Supra Citat. p. 4.
† Vide Chalmer. Oper. Sup. Citat. vol. 1. p. 201.
‡ Vide Celſ. de Medicin. lib. ix. cap. xi. edit. Almelov. Lugd. Bat. ann. M.DCC.XLVI.
‖ Vide Celſ. ibid.

ſione, affligitur; admodum ſitit; et frigidos, præ cæteris, potus petiſſet *: arteriæ initio celeriter plerumque et frequenter, dum ſimul exæſtuat anxius æger, moventur; non raro etiam, ſub finem, creberrime imbecilliter et inequaliter: æger, inſuper, perquam nauſeat, et ſudore gelido permadet †: crura porro, et brachia contrahuntur: animus deficit: extrema frigeſcunt: digiti incurvantur: vertigo ‡ fit.

XII. Præter ea vero, quæ ſupra (x. xi.) comprehenſa ſunt, mirum in modum labant vires: cor palpitat: æger admodum inquietatur, et membra hic illuc aſſidue jactat totas; noctes pervigilat; ſingultit; urinæ nihil reddit; et toto corpore convellitur §: vox intercidit ||: cadeverosa denique fit facies, et liveſcit ¶.

* Vide Leman. Diſput. Sup. Citat. p. 2.

† Vide Aret. Cappad. de Cauſis et Sig. Acut. Morb. edit. Oxon. M.DCC.XXIII. lib. ii. cap. v. Vide Sydenham. Oper. p. 175.

‡ Vide Aret. Cappad. lib. 2. cap. v. Vide quoque Cels. ibid. et Sydenh. ibid.

§ Vide Harris. Tentam. Sup. Citat. p. 5.

|| Vide Aret. Capad. Loco Modo Citat.

¶ Vide Leman. Diſput. Sup. Citat. p. 11, 12.

XIII. Hæc (x. xi. xii.) ſigna, aliaque his conſimilia, quæ aſtantes magno timore perfundunt, brevi ſpatio, tertio plerumque die, rarius quarto *, interdum viginti-quatuor ferme horis ægro mortem afferunt. Siquando, id profecto, quod rariſſime accidit, ultra ſeptimum diem perducatur Cholera, de propria forma ſemper degenerat †.

XIV. His (x. xi. xii. xiii.) de Cholera generaliter dictis, hic loci non a re erit, de Cholera infantium ſpecialiter et productius diſſerere, priuſquam ad cætera diſputamus.

XV. 1. Cholera infantium interdum a diarrhæa incipit; quæ complures per dies, proſpera interim cæteroquin valetudine, perſtat: ſed ſæpius a vomitu et purgatione gravibus, atque ardente ſemul febre ‡.

2. Quæ ſupra infraque erumpunt, flavæ ple-

* Vide Leman. Diſput. Sup. Citat. p. 11, 12.
† Vide Leman. Diſput. &c.
‡ Vide Ruſh. Opuſc. Sup. Citat. p. 112.

rumque ea vel viridia ſunt: verum dejiciuntur nonnunqam mucoſa et ſanguinea quædam, quibus ineſt ne minimum quidem bilis. Quinetiam limpida interdum, haud ſecùs atque ipſa aqua, ſunt ea, quæ ſurſum deorſumque eveniunt *.

3. Qualiacunque dejiciuntur, cum iis ſæpenumero eliminantur vermes. Cum eò uſque a morbo proceſſum fuerit, infantes multum dolere videntur. Pedes attrahunt; neque eodem aliquantiſper ſitu ſemet habere poſſunt †.

4. Arteriæ celeriter, imbeciliterque micant. Caput, præter ſolitum, calet; dum, interea, extrema nihilo plùs calent, aut aliquantum etiam frigeſcunt ‡.

5. Quæ adeſt febris, ea ad *intermittentium* genus pertinet, et manifeſtè, imprimis veſperaſcente die, ingraveſcit §.

6. Eo uſque interdum capite turbatur, ut ægroti non ſolum delirent, ſed etiam inſaniant; adeo pro-

* Vide Ruſh. Opuſc. p. 112. 113.
† Vide Ruſh. Opuſc. p. 113.
‡ Vide Ruſh. Opuſc. ibid.
§ Vide Ruſh. Opuſc. ibid.

fecto, ut annuant viciſſimque renuant, et matres aut nutrices modo unguiculis laceſſere, modo morſiunculis, aggrediantur *.

7. Intumeſcit ferme non ſolùm abdomen, ſed etiam facies et membra. Langueſcunt òculi, et in orbitas quaſi receſſiſſe videntur. Semiapertis plerumque oculis ægroti dormiunt: neque rarò uſque eo parum ſenſile redditur corpus, ut ipſi oculi aciei muſcæ, palpebris interea, quò has aufugiant, nihilo magis in motum concitatis, inſidere conſpiciantur †.

8. Per totum interdum morbum, ægroti continentur ferme vomunt, alvo interea non profluente; ſæpius autem multo fluit alvus, vomitione interea nullâ. Quæ dejiciuntur, ea magnâ plerumque copiâ ſunt, et fætent admodum; ſunt verò interdum fætoris expertia, atque potum et cibum, quos adhibuerint ægri, referunt ‡.

9. Paucis nonnunquam diebus, mortem affert hic morbus. Viginti-quatuor circiter horis, morte

* Vide Ruſh. Opuſc. p. 113.
† Vide Ruſh. Opuſc. ibid.
‡ Vide Ruſh. Opuſc. ibid.

infantem afficere ſemel vidit Ruſhius. Sed certiores nos facit præclarus hic auctor, fugaciorem eſſe vel longinquiorem, pro anni tempeſtate et cœli temperie. Frigidulus enim dies vim ejus minuit haud raró, efficitque ut proſperè finiatur.*

10. Verùm etiamſi Cholera infantum brevi admodum (xv. 9.) curſu nonnunquam finiatur; tamen, teſtante Ruſhio, ſæpe, ſignis deinceps aliquantum varia, in ſex hebdomadas, imo in duos interdum menſes, producitur†.

11. Siquando ita (xv. 10.) protracta, Cholera ſit lethaliter evaſura, mors lento gradu accedit, ejuſque impetum exitioſum oblata ex longinquo multa ſigna infeſta prænunciant. Adeo emacreſcit corpus, ut oſſa, cute perruptâ, in conſpectum veniant: liveſcit æger hic illic; ſingultat; convellitur: cadaveroſa admodum ſit facies: et os internum exulceratur. Cùm eò uſque proceſſum ſit, rariſſimè profectò infantes ſervantur‡.

---

* Vide Ruſh. Opuſc. p. 113.
† Vide Ruſh. Opuſc. ibid.
‡ Vide Ruſh. Opuſc. ibid.

SEDES.

XVI.—1. Ex notis, quibus inſignitur Cholera, ſatis conſtat, inteſtino canali toti inſidere. Inciſis autem cadaveribus, affecta, præ cæteris partibus, conſpiciuntur ventriculus et duodenum; utpote quæ gangrænâ fœdata exploranti anatomico ſemet offerant*.—Celſus de ſede hujus morbi loquens, hiſce verbis utitur: "Hic quidem morbus et acu-"tus eſt, et inter inteſtina ſtomachumque verſatur "ſic, ut, cujus potiſſimum partis ſit non facilè di-"ci poſſit †."

2. Ultra autem has (xvi. 1.) partes, patet hic morbus. Malè enim afficiuntur et veſica, qua continetur bilis et ductus, quo in duodenum rectâ viâ profluit; neque rarò hic adeo ampliatur, ut digitum auricularem intromittat. Alia ſimul ſigna adſunt, quæ redundare bilem indicant ‡. Huc ac-

---

* Vide Hoffman. Oper. Omn. edit. Genev. ann. M.DCC.LXI. tom. 3. ſect. 2. cap. viii. et xi.

† Vide Celſus de Med. Supra Citat.

‡ Vide Bonet. Sepulchret. edit. Genev. ann. M.DCC.LXXIX. tom. 2. lib. iii. ſect. 9. obſervat. 2.

cedat, quòd certiores nos facit Bonetus, ipſum jecur aridum et exſuccum repiriri *.

XVII. His (ix.—xvi.) de notis quibus inſignitur Cholera et de ejuſdem ſede compreſsè dictis, nunc de cauſis, quibus efficiatur, quàm breviſſimè diſſerendum eſt.

DE CAUSIS.

XVIII. Causæ, ex quibus originem ducat Cholera, duo in genera poſſunt dividi; quorum unum cauſas ejus *remotiores* complectitur, alterum *proximam*.

DE CAUSIS REMOTIORIBUS.

XIX. Ex cauſis hujus generis nonnullæ tantummodo opportunum ad Choleram corpus faciunt; nonnullæ, in corpore jam opportuno facto, hanc excitant. Quapropter, *prædiſponentes* appellantur illæ cauſæ; hæ autem *excitantes*. De utraque ſpecie perpauca dicenda ſunt.

---

* Vide Bonet. Sepulchret. edit. Genev. ann. M.D.CC.LXXIX. tom. 2. lib. iii. ſect. 9. obſervat. 2.

XX.—1. Causa prædisponens.—In Choleram proclivitas in laxitate musculorum totius corporis, præcipuè autem intestinorum, fibrarum est, nobis opinantibus, ponenda. Hic enim morbus juniores, imprimis pueros*, atque otiosos quibus sunt corpora resolutiora, quàm provectiores ætate†, et laboriosos quibus firmiora, multò sæpius afficit.

2. Quinetiam, in calidissimis regionibus, et dum sitientes agros torreat Siriis, graviter ab eo sævitur; dum in frigidioribus orbis terrarum locis, et remissioribus tempestatibus, infestos ferme nunquam, vel saltem rarissimè habet homines ‡.

3. Præterea ex hac (xx. 1.) corporis resolutione, magna ex parte imo prorsus ferme, pendet nimia ea intestinorum irritabilitas, quæ, ut infra (xxviii.—xxx.) aggrediemur probare, *proxima* Choleræ causa videtur.

---

* Vide Aret. Cappad. de Caus. et Sig. Acut. Morb. lib. ii. cap. v.

† Ibid.

‡ Ibid.

XXI. Causæ excitantes.—Quibus concitatur causis morbus, de quo hic disputatur, eæ minimè semper manifestæ sunt. In proclivibus enim morbum efficiant causæ etiam levissimæ, qualesque vix, et profectò sæpenumero ne vix quidem, evidentes sint ipsi ægroto, nedum medico.

XXII. In iis autem, quibus nondum tanta inest in morbum proclivitas, evidentiores quædam sunt causæ, quæ hunc concitare observantur. Hæ quænam sint, nobis, hic loci, compressè dicendum est.

XXIII. Evidentiorum (xxii.) causarum, quæ Choleram concitant, aliæ ipsi ventriculo et intestinis, aliæ externo corpori, admoventur.

XXIV. Primi (xxiii.) generis sunt in primis venena, arsenicum, velut, et hydrargyrus *muriatus**: cathartica et vomitoria acriora, *esula*, putà, et *vitrum antimonii*, intemperantiùs et incommodiùs

---

* Vide Hoffman. Oper. Omn. tom. 3. sect. 2. cap. viii. et ix.

propinata * : alimenta concoctu difficilia †; vel ex fermentescentibus, pinguibus, aut dulcibus confecta ‡: fructus, cucumeres, nimirum, *melones*, pepones, mala Persica, pruna, uvæ, cerasia ||: præcipuè autem fructus immaturi ¶; et hinc, aliqua saltem ex parte, reddi potest ratio, quare eo potissimum anni tempore invadat Cholera, quo abundant fructus, quos, etiamnum crudos neque coctos, homines, præ torrente æstu, sitientes cupientur comedunt.

XXV. Ex causis secundi (xxiii.) generis, præcipuæ sunt frigus et humor corpori calefacto admota. Hæc plurimùm ad Choleram concitandum pollere, satis eo constat; quòd, vel callidissimo anni tempore, raró intestina corripit hic morbus, nisi postquam graves imbres cœlum humidum reddiderint, et vaporationi locum dando, corpora homi-

---

* Vide Hoffman. Oper. Omn. tom. 3. sect. 12.

† Vide Sand. Treatise on the Structure, Economy, and Diseases of the Liver, edit. Lond. ann. M.DCC.XC.III. p. 142.

‡ Vide Hoffman. Oper. Omn. tom. 3. sect. 13.

|| Ibid.

¶ Vide Sanderis. Opusc. Supra Citat. p. 142.

num calore priùs laxata magnopere refrigeraverint.

XXVI.—1. Quo modo frigus (xxv.) choleram efficiat, explicari, aliqua ſaltem ex parte, poteſt. Humor enim frigidus externo corpori, imprimis diutino calore plurimùm laxato admotus, exhalationem cutis reprimit; acriaque admodum forſan ea, quæ per cutis ſpiramenta debent corpore excerni, interiora verſus, potiſſimum canalim alimentarium et portæ venam, repellit.

2. Ob hunc (xxvi. 1.) repulſum, inteſtina inſolito ſtimulo irritata, in motus enormes concitantur. Ventriculus ideo, graviter vomendo, contenta ſurſum rejicit; ſimulque inteſtina fœdiſſimâ proluvie continentur ferme vexantur et exinaniuntur. Quæ ipſo initio ſuprà infràque erumpunt, ea profectò naturalia ſunt plerumque; ſed, haud multò pòſt, proprio colore amiſſo, bile decolorantur, quam ductus, quibus fluit hic liquor, incitato inteſtinorum motu quaſi emulſi, in *duodenum* et ſuffundunt.

3. Solicitatis (xxvi. 2.) ductibus, quibus fluit, fel solito uberiùs fecernitur; et, ut alia fecreta, mucus, nimirum, et lachrymæ, quo uberior eft, eo fortaffe acrior. Veri quidem fimillimum eft, ut opinatur SANDERISIUS, gravis utique auctor, bilem non probè fecerni, fed naturâ inter bilem naturalem et fanguinem intermediâ effe. Fortaffe enim, ut eidem auctori videtur, ob incitatum fanguinis motum, globuli plurimi rubri nihildum mutati ex capillaceis arteriis impelluntur in *poros*, quibus fluit bilis; et cum felle commifti, per ductum *hepaticum*, in *duodenum* profluunt *. Si reipfa ita fit, minimè profectò mirum eft, fi dum arget Cholera, bilis, eodem quo redundat tempore, fit folito acrior, ideoque inteftina nimiopere incitet.

4. Præ infolita (xxxvi. 3.) copia acrioris forfitan bilis, inteftina adhuc magis enormiter et perturbatè commoventur; concitatiffimique eorum motus, ut fecernatur bilis adhuc copiofior et acrior, viciffim efficiunt. Hoc modo inteftina, in motus vehementes concitata, bilis et vim et acritudinem, præ-

* Vide Sanderis. Opufc. Sup. Citat. p. 143.

ter ſolitum, augent; et inſolita bilis vis et acritudo viciſſim concitant inteſtina; negul rarò, hanc ob rem, eò ſævitiæ brevi quidem tempore procedit morbus, ut, niſi ei opportuniè obſiſtatur, vires ægri prorſus exhauriat, eumque interimat.

XXVII. Causis, quæ Choleram concitent, iram vehementiorem annumerat Hoffmanus *; et profectò a medicis enarrantur exempla, ex quibus, homines irâ excandeſcentes in Lethalem Choleram reapſe incidiſſe, conſtat †. Idem, porrò, auctor certiores nos facit, teneros infantes Cholerâ, quam concitaverit lac matribus irâ graviter commotis exſuctum, ſæpenumero perire ‡.

DE CAUSA PROXIMA.

XXVIII. De hac rei noſtræ parte fusè diſſerere, non opus eſt. Cùm enim ex cauſis (xxi.—xxvii.) quæ Choleram concitant, tum ex curandi ratione,

---

* Vide Hoffman. Oper. tom. 3. ibid. §. xiv.
† Vide Act. Med. Berol. vol. 3. p. 80.—Plater. Obſerv. lib. iii. p. 754.
‡ Vide Hoffman. Oper. tom. 3. ibid.

quæ ut infrà (xlvi.—li.) oſtendemus, proſperrimè cedit, *proximam* ejus cauſam eſſe concitatiſſimos inteſtinorum motus, qui ex morbida pendent (xx. 3.) irritabilitate, ſatis conſtat.

XXIX. Quod ad cauſas (xxviii.) concitatrices attinet, animadvertedum eſt, earum plurimas, imo fartaſſe omnes ventriculum et inteſtina, rectà vel minùs rectā, plùs minùſve afficere. Acria et con-concoctu difficilia, quibus, ut ſuprà (xxiv.) dixmus, ſæpenumero concitatur cholera, ipſi ventriculo inteſtiniſque admoventur. Quin et frigus et humor (xxv.) licèt externo admoveantur corpori, tamen, exhalatione cutis ſuppreſsâ, et repulſis introrſum acribus quibuſdam, quæ, per cutem, corpore excerni ſolent, morbidos effectus in vintriculo potiſſimùm et inteſtinis edunt.

XXX. Ratio, porrò, medendi, opinionem (xxviii.) de cauſa Choleræ proxima traditam, adhuc veriſimiliorem reddit; quippe cùm, concitatiſſimis inteſtinorum motibus ſedatis, morbus protinus ſolvatur.

RATIO QUORUNDAM SIGNORUM.

XXXI. Singula hujus morbi ſigna nobis in animo non eſt ſpeciatim exponere. Hoc enim ſi faceremus, nimis profectò longi videremur. Quocirca, ſigna carptim tantummodo, prout digniſſima quæque videantur, hìc loci explicabimus.

XXXII. Liquoris Bileosi vomitus.—Retrorſo duodeni motu flexuoſo efficitur; quo in ventriculum bilis, præter naturam, influit, et, præ acrimonia, hunc in validiſſimas incitat contractiones, quibus ſemet exinanire continentur ferme aggrediatur.

XXXIII. Diarrhæa bilioſa—eſt inteſtinis incitatius, propter magnam vim bilis, tum aſtringentibus ſe, tum relaxantibus tribuenda. Ob incitatiorem enim aſtrictionem et relaxationem, non ſolùm reliquiæ cibi, et mucus quo illiniuntur inteſtina, ſed ipſa etiam bilis quæ ſuum illis colorem impertit, continentur ferè et ſolito uberiùs depelluntur.

XXXIV. Sitis.—Qua arefcunt fauces eorum, qui Cholerâ implicantur, initio fartaffe bile in ventriculum infufa efficitur; poftea verò, quàm aliquandiu fæviverit hic morbus, potiùs, ut præclaro Gaubio videtur. Miro fluidarum corporis partium difpendio quod continuæ ferme exinanitiones fecerint.

XXXV. Anxietas.—Attribuenda, fortaffe eft fanguini, ob fpiritum imbecillum, per pulmones ægrè tranfmiffo; vel, ut opinatus eft Gregorius, pater, et quod profectò vero haud abfimile eft, in vena portæ cumulato.

XXXVI. Torminum.—Quibus, urgente Cholera, affligitur ægrotus, caufa videtur vehemens inteftinorum deorfum motus, cui, in locis quibufdam, remoramini eft contractio fpaftica. Hac enim contractione motibus, ne deorfum propagentur, impeditis, inteftina, quo in loco eorum motibus obftatur, eo torquentur quafi et graviffimè dolent.

XXXVII. PALPITATIO CORDIS et SINGULTUS. Quæ utraque, ſub finem Choleræ, ſuperveniunt, et mali profectò ferme ominis ſunt, fibris muſculoſis, præ exhauſto propè jam corporis vigore ſemèt enormiter et raptim contrahentibus videntur effici.

XXXVIII. ANIMI DELIQUIUM et SURARUM SPASMI.—Quæ graviori choleræ ſupervenire ſolent, cordi debili et labanti tribuenda ſunt. Vitale enim hoc organum labefactatum, ſatis magnam ſanguinis vim in cerebrum; et extrema membra, propellere nequit. Deficiente autem vitali hoc latice, non ſolùm fatiſcit cerebrum, atque labant vires, quæ, niſi ejus efficaciâ continentur et ſatis refocillentur, brevi prorſus extinguuntur; ſed etiam extremæ corporis partes, quippe quibus, eam ob rem, vitalis et ſalutaris calor vi ſatis magna minimè evolvatur, frigore obrigent.

XXXIX. I. SUDOR GELIDUS.—Cui inditum horridulâ medicorum linguâ eſt nomen colliquativus, pendet ex ſurculis arteriarum exhalentibus, quibus

excernitur ſudor, præ inſigni debilitate laxatis, ideoque partes ſanguinis, quales naturaliter non exſudantur, effundentibus.

2. Frigus.—Ex hoc ſudore, quod ſentit cùm explorans medicus tum oſtnates amici, voparante ex cute humore efficitur.

DE DIAGNOSI.

XL. Morbi, quibus cum Cholera intercedit ulla ſimilitudo. Sunt *diarrhæa* et *dyſenteria.*

XLI. Diarrhæa.—Dignoſcatur Cholera dejectionibus, ſignis comitantibus, diuturnitate et periculo.

1. Quæ, urgente illo morbo, dejiciuntur, ea plerumque conſtant ex ingeſtis alimentis et naturali inteſtinorum muco; quæ autem, ſæviente hoc, ea, ut plurimùm, ex acriore bile. Verùm, licèt plerumque ita ſit, nonnunquam tamen, cùm gravior urget diarrhæa, fæces bile commixtæ dijiciuntur. Hujuſmodi diarrhæa, quæ a *Culleno* * et *Sauva-*

---

* Vide Cullen. Synop. Naſolog. Method. edit. quart. tom. ii. gen. lxi. 2.

gestio biliosa haud ineptè appellatur, cum Cholera magna est similitudo; quippe cùm hanc non modò dejectionibus biliosis referat, sed etiam eadem anni tempore et simili cœli constitutione homines afficiat. Internosci autem eo possunt hi morbi, quòd, ineunte ferme Cholera, biliosæ plùs minùsve dejectiones conspiciuntur, sed non ita priùs in diarrhæa, quàm aliquandiu hæc perstiterit.

2. Quod ad signa comitantia attinet, observandum est, Cholerâ correptum nunquam ferme non vomitu affici: ferè autem nunquam, diarrhæâ laborantem. Quinetiam, surarum spasmi, quibus, dum sævit ille morbus, ægrotus persæpe affligitur, hoc implicitum rarissimè infelicitant.

3. Memoratu, porrò, dignum est, diarrhæam cursam lentè absolvere; dum Cholerâ conflictantibus plerumque, ut poetæ sublimis verbis utor,

——— "*Cita mors venit, aut victoria læta* *."

4. Cholera, denique, periculosus admodum morbus est; nunquam ferme ita diarrhæa, ni siqando

* Vide Horat. Satir. lib. i. sat. 1. lin. 8.

morbis quibufdam naturâ infanabilibus, aut faltem fanatu difficillimis, phthifi nimirum pulmonum, et hydropi fupervenirit.

XLII. Dysenteria.—Et Cholera internofcantur caufis excitantibus et proxima, dejectionibus, fignis comitantibus, fede diuturnitate et periculo.

1. (*a*) Quæ dyfenteriam concitat caufa, ea eft contagio fpecialis, fubinde claffibus et caftris ingenerata, et minifteriis invicem vulgata, qualem autem verbis aptè definire nequimus. Choleram, contrà, nihil tale primum concitat, aut poftea vulgat concitatam.

(*b*) Caufa dyfenteriæ proxima, ex qua, intermedio nullo figna enafcuntur, eft, ut Monroni videtur, inflammata tunica inteftinorum villofa, vel ut Culleno placet fpaftica horum contractio; ea autem, ex qua propria Choleræ figna, motus inteftinorum, præter folitum, irritabilium, perturbatus, mirum in modum, et concitatus.

2. Qui Choleram nacti funt, ii copiofa perquam et biliofa cùm vomunt tum dejiciunt; parca autem admodum et mucofa vel fanguinolenta, imo fin-

cerum ſanguinem *, quibus, porrò, inſunt tam membranulæ quaſi mucoſæ, quàm globuli fæcum indurati, et maſſulæ albidæ ſevoſis conſimiles, dejiciunt, qui dyſenteriam.

3. (*a*) Huc accedat, quòd, ab ipſo quidem initio, dyſenterici febricitant; dum, qui in Choleram inciderunt, iis, ad finem uſque a febre ferme ſemper integritas eſt, ni ſicubi intermittente (xv. 5.) implicati ſint infantes.

(*b*) Dyſenteria præterea in primis autumnali putreſcunt, vel ſaltem quaſi putreſcere videntur, corporis homores; id profectò, quod Cholerâ correptis nunquam, vel ſaltem ferè nunquam, accidit.

(*c*) Aphthæ inſuper, exeunte dyſenteria, oris interna, fauceſque ſæpenumero obſident †; id quod in Cholera nunquam, quantùm ſcio, evenit.

4. (*a*) Ad hoc, in dyſenteria, in primis ſi in longum trahatur, omnia deinceps inteſtina, ſuo quodque deorſum ordine, affici videntur; donec

* Vide Sydenham. Oper. Univerſ. p. 180. et 601.
† Vide Sydenham. Oper. Univerſ. p. 180. et 603.

omnis morbi vis in imum inteſtinum inferatur, et moleſtiſſimum teneſmum efficiat *.

(*b*) Cholera, licèt omnia itidem inteſtina plùs afficiat minùſve, tamen ut liquet ex introſpectis (xvi. 1.) cadaveribus, in ventriculum, præ cæteris, et duodenum ſævit: neque profectò inteſtina ſola, et ventriculus, patiuntur; ſed etiam, mirum interdum in modum, ut ſuprà (xvi. 2.) diximus, et veſicula qua continetur fel, et ductus per quem in duodenum fluit.

5. Dyſenteria, porrò, eos inter morbos referenda eſt, qui longi appellantur; inter breves, contrà, Cholera, " qui citò vel tollunt hominum, vel ipſi " citò finiuntur †."

6. " Utroque utique morbo vita perſæpe vel extinguitur vel in ſummum ſaltem diſcrimen perducitur. Verùm enim verò, hac de re, memoratu dignum eſt, dyſenteriam, quamvis, auctore SYDENHAMO, adultis, maximè, grandævis, haud rarò exitialis ſit, infantibus tamen perbenignam re-

* Vide Sydenham. Oper. Univers. p. 180.

† Vide Celſus de Medicina. lib. iii. cap. 1.

periri *; dum in America, ut certiores nos facit Rushius, Cholera, potissimùm si magno tempestatis calore vis ejus perquam intendatur, infantibus vixdum partis nedum bimulis summum sæpenumero discrimen, imò citam haud rarò et prematuram mortem, quotannis affert †.

PROGNOSIS.

XLIII. 1. De eventu hujus morbi, ex signorum gradu præjudicandum vel præsagiendum est. Si perquam dolent intestina et flatu distenduntur, et æger dolore, qualis ventriculo efficitur eroso, continuò angetur; malum est. Si sitit admodum, et frigidos tantummodò potus petisset, malum iterum. Si ineunte morbo, arteriæ quàm concitatissimè moventur, dum simul exæstuat anxius æger; vel si, sub finem, imbecilliter admodum et inæqualiter micant; malum quoque.

2. Pessimum est, siquando sudore gelido perfundatur æger; identidem animus deficiat; friges-

* Vide Sydenham. Oper. Univers. p. 180.
† Vide Rush. Opusc. Sup. Citat.

cant extrema membra; aut ægro inſcio vel nolente, crurum et brachiorum muſculi contrahantur.

3. In lubrico verſatur is, cui cor magnopere palpitat; qui perpetuò vigilat; continentur ferme ſingultit; et urinam juſto tempore reddere nequit. In propinquo eſt mors, cùm ægroto totum corpus convellitur, atque cadaveroſa fit facies et liveſcit. Servari, demum, nequit is, qui ſincerum ſanguinem dejicit; quippe quia hinc apparet, gangrænâ inſanabili jam eſſe, aliqua in parte, vitiata inteſtina.

XLIV. His de malis (xliii.—1, 2, 3.) ſignis cognitis, de iis, quæ proſperum exitum præcinunt, ubertim diſſerere non opus eſt. Si enim illa vel non adſunt, vel, medicinâ tempeſtivè adhibitâ, promptè cedunt; bonum eſt. Optimum quoque eſt, ſi viribus nondum admodum fractis, motus enormes inteſtinorum conſopiantur, vel, his etiam vixdum conſopitis, morbus veteraverit; neque enim, rebus ita ſe habentibus, de ægroto deſperandum eſt.

RATIO MEDENDI.

XLV. Quo curetur Cholera, opus eſt,

Primò, inteſtina eluere;

Deinde, hoc facto, motus enormes conſopire.

DE INTESTINA ELUENDO.

XLVI. Ut humoribus irritantibus exonerentur inteſtina, cathartica devorare non opus eſt *; cùm præſertim illi ipſi inteſtinorum motus concitent, quales ipſos expellere poſſint. Quinetiam, qui hujuſmodi humores catharticis expellere conatur, is ut certiores nos facit Sydenhamus, multiplice experientiâ edoctus, idem agit, atque is, qui ignem oleo extinguere ſatagit; cum hujus generis medicamenta, vel leniſſima, magis inteſtina perturbent, et novos inſuper tumultus excitent †.

XLVII. Cùm ita ſit, in hunc (xlvi.) finem, tan-

* Vide Sydenham. Oper. Univers. p. 176.
—— Cullen. *Firſt Lines*, 8 edit. ult. M.DCC.LXII.
† Vide Sydenham. Oper. Univers. p. 176.

tummodo neceſſarium eſt, diluentia parcâ, haud manu adhibere*; quippe cùm et materiæ nocivæ acrimoniam obtundant, et, ut illa ex inteſtinis facilius eliminetur, efficiant. Quapropter, ex diluentibus quænam anteferenda ſint, quàm pauciſſimis, hic loci, dicendum.

XLVIII.–1. AQUA TEPIDA.—Ut teſtantur CELSUS† et ARETÆUS‡, commoda eſt; verùm ſubinde enimvero et parcè, ne in ventriculo fiant intentiones vacuæ, convulſioni ſimiles, adhibenda||.

2. *Aqua, in qua cocta eſt pallaſtra.*—Ita ut devoranti carnis ſaporem vixdum ſenſiferum impertiat, itidem acres inteſtinorum humores quàm optimè diluit. Hujuſmodi juſculi capaciores aliquot cyathos ut exhauriat æger, præcipiendum eſt. Eodem tempore proficiet plurimùm, idoneam ejuſdem quantitatem, clyſteris ope, per anum in inteſtina compluries immittere ¶. Eidem, porrò,

* Vide Aret. Cappadoc. de Caus. et Sig. Acut. Morb. lib. ii. cap. 4. Necnon, Sydenham. et Cullen. Loco Modò Citat.

† Vide Cels. de Medicin. lib. iv. cap. 2.

‡ Vide Aret. Cappad. lib. ii. cap. 4.

|| Vide Aret. Cappad. ibid.

¶ Vide Sydenham. Oper. Univers. p. 176.

ſive hauſto, ſive per anum immiſſo, SYDENHAMO mos erat lactucæ, violarum, porculacæ, aut nymphaeæ, unciam admiſcere*: hæc autem hodie, ex toto, exoleverunt.

3. AQUA PORRO COCTA EX AVENACEA FARINA.—Ad obtundendam humorum acrimoniam, teſte SANDERISIO †, multúm pollet: neque profectò dubium eſt, quin, eundem in finem, ad aquam, qua coctum eſt hordeum, commodiſſimè decurri poſſit.

DE ENORMES INTESTINORUM MOTUS CONSOPIENDO.

XLIX. ACRI materià elutâ, omnique intus diſcuſsâ cruditate, inteſtina, ſi etiamnum graviter tumultuentur, quàm primum conſopienda ſunt medicamentis, ex iis quæ, irritabilitatem hebitando, eorum tumultum ſedant ‡.

---

* Vide Sydenham. Oper. Univers. p. 176.
† Vide Sanderis. Opuſc. Sup. Citat. p. 144.
‡ Vide Oper. Sydenham. p. 177.
—— Sanderis. Opuſc. Supra Citat. p. 144.
—— Cullen. *Firſt Lines*, ſect. 3. M.DCC.LXIII.

LI. Missio sanguinis, exulceratoria et fomenta.—In hunc (xlix.) finem, si incunte morbo, qua febris et inflammatio adsint, utile erit, ut certiores nos facit Sanderisius, sanguinem, quantâ opus sit copiâ, elicere; et externo, insuper, abdommi emplastrum peramplum exulceratorium superimponere. Interdum porrò, ut censet idem auctor, in Balneum tepidum ire, ægrum commodo haud aspernando afficiet *.

2. Opium.—Efficacissima autem, ad quæ hoc (xlix.) consilio decurri potest, sunt medicamenta †, quibus inest opium. Hæc, quantitate satis magnâ, parvâ autem mole, liquida assumenda sunt ‡; et, in provecto morbo, si jam admodum conciderint arteriæ, et extrema frigeant, aromata quædam adjicere plurimùm proderit §.

3. Emollientia per anum immissa.—(*a*). Eodem tempore, ut scientes nos faciunt medici, jure magni nominis, Cullenus ||, nimirum, Sande-

---

* Vide Sanderis. Opusc. Sup. Citat. p. 144—5.
† Vide Sydenham. Oper. Univers. ibid.
‡ Vide Cullen. *First Lines*. ibid.
§ Vide Sanderis. Opusc. Sup. Citat.
|| Vide Cullen. *First Lines*. ibid.

RISIUS *, et GREGORIUS †, commodiſſimum erit, emollientia, quibus inſit opium liquidum, clyſteris ope in anum injicere.

(*b*) Cholerâ laboranti plurimùm hoc proficere, ex propriâ experientiâ teſtari poſſum. Ad ægrum enim hoc morbo correptum arceſſitus, diluentibus primùm ubertim datis, opium liquidum, quò ſedaretur inteſtinorum tumultus, curavi. Hoc verò, vixdum devoratum, irritabilis perquam ventriculus illico reſpuit. Periclitato compluries nequicquam eodem, quid proficere poſſet, tandem abſtinui. Adeo jam ægroto conciderant vires, ut, in propinquo eſſe mortem, mihi videretur. Priùs autem, quàm eum omnino deplorarem, præcepi, ut, per anum, uſque ad quatuor fermè uncias, immitteretur amylum, in quo opii liquidi quadriginta propè guttulæ inerant.

(*c*.) Hoc facto, illico ferè ſtiterunt alvus et vomitus, atque arteriæ ſemet inciperunt attollere. Paulò poſt ægroto abrepſit optatus placidiſſimuſque ſomnus. Aliquot poſt horas, ex gratiſſimis

---

* Vide Sander. Opuſc. Sup. Citat.

† Aud. Greg. Edin. de Cholera Prælect. ann. M.DCCCII.

hujus amplexibus experrectus eſt, plurimùm fotus et refectus. Exinde, vires morbo fractas paulatim collegit, atque firma nunc fruitur valetudine.

LI. Sublato morbo, convaleſcenti vires curaturâ reficiendæ ſunt; et ſedulò vitanda, quæcunque corpus infirment, laſſitudo in primis et frigora *, donec priſtinum jam vigorem receperit.

---

* Vide Celſus. de Medicin. lib. iv. cap. 2.

FINIS.